

8. Organizace a řízení třídy

Struktura přednášky

- Organizace a řízení třídy jako jedna z klíčových komponent kvality výuky
- Interakce a komunikace ve výuce
- Autorita ve výchově
- Kázeň ve škole

Kvalita výuky

- Ve výuce musí být ***něco*** obsaženo, výuka musí být ***nějaká***, aby byla kvalitní.
- Co zakládá kvalitu výuky?
 - Organizace a řízení třídy: využití času, přiměřené tempo, strukturovanost
 - Zprostředkování cílů a obsahů: jasnost, strukturovanost, soudržnost
 - Učební úlohy: kognitivní aktivizace
 - Podpůrné učební klima: konstruktivní práce s chybou, adaptivita výukových postupů

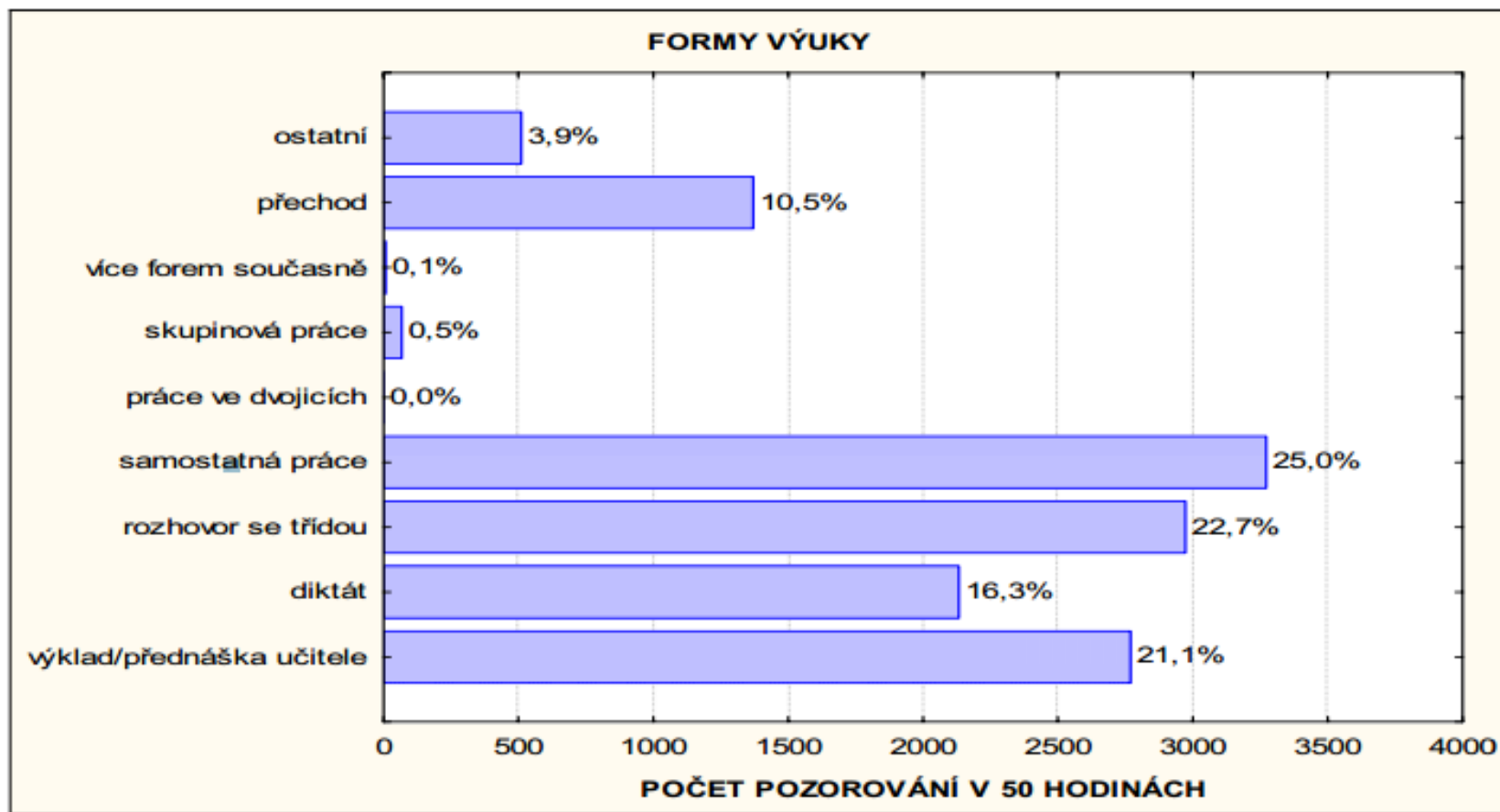
Organizace a řízení třídy

- Spadá do organizační a metodické dimenze výuky (classroom management)
- Mnohdy (tradičně) spojováno s důrazem na disciplínu žáků a utvářením atmosféry, v níž panuje klid a řád.
- Zahrnuje:
 - plánování a organizování výuky,
 - stanovování jasných výukových pravidel a postupů,
 - propojování mezi různými výukovými aktivitami,
 - průběžné sledování a vyhodnocování práce žáků,
 - zvládání drobných kázeňských prohřešků,
 - vypořádávání se s nevhodným (resp. rušivým) chováním žáků.

1. Využívání času

- Angažovaný čas (engaged time) – doba, kdy žáci plní instrukce učitele anebo se zapojují do výukových aktivit.
- Dostatečné množství času pro výuku může pozitivně ovlivňovat učební výkony žáků.

Formy výuky v zeměpisu

Graf 1: Časové rozložení organizačních forem (v souboru 50 hodin)

Zdroj: Hübelová, Janík, & Najvar (2008)

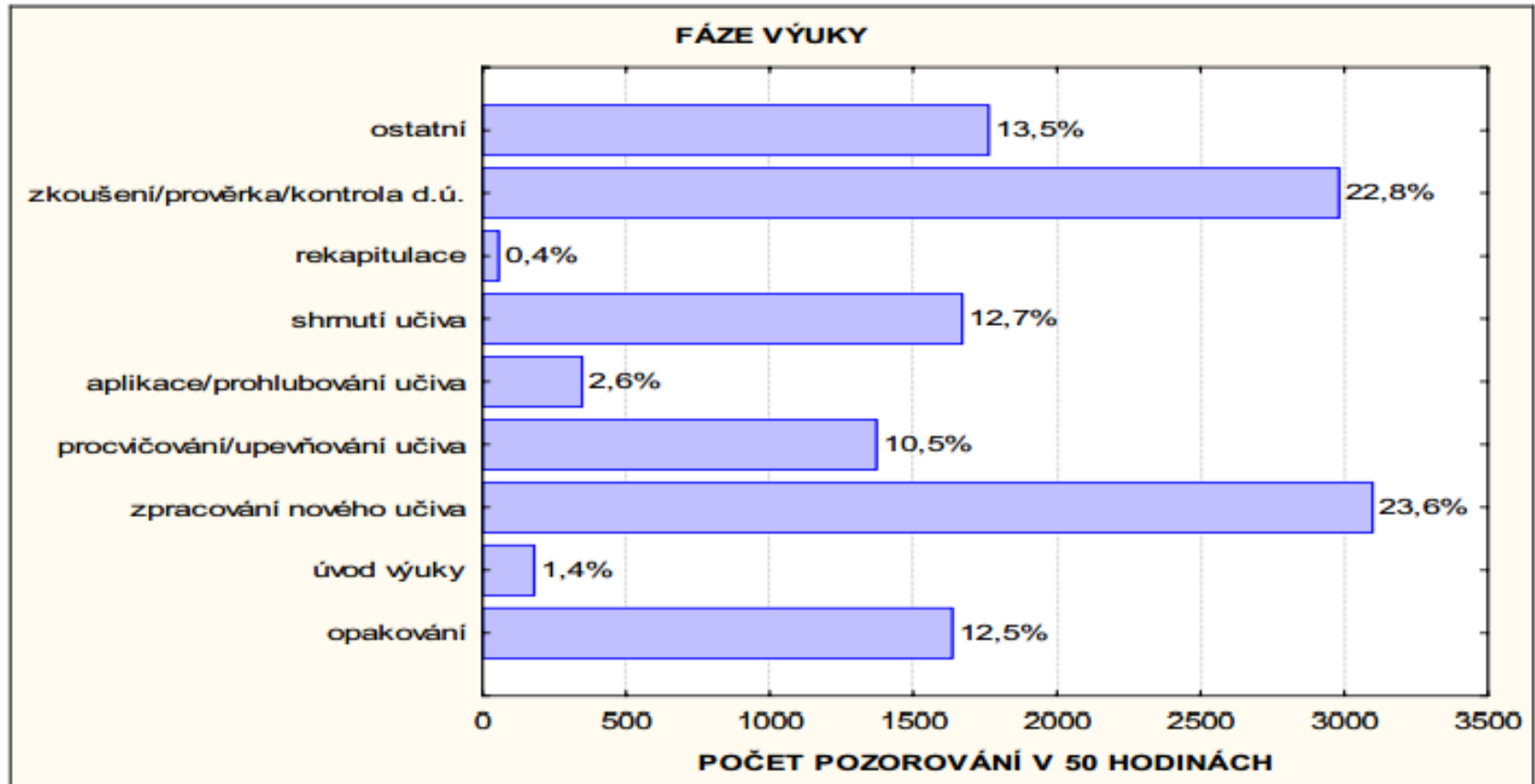
2. Tempo výuky

- Frekvence, během níž dochází ke střídání učebních činností žáků a výukových aktivit učitele.
- Přiměřené tempo výuky souvisí s adekvátním množstvím probraného učiva.
- Optimální pro rozvíjení složitějších kognitivních operací je výuka, která probíhá v rychlejším tempu a je soustředěna na obsah.

3. Strukturovanost

- Strukturovanost organizace učebního prostředí
- Jednoznačně oddělené fáze a formy výuky

Fáze výuky v zeměpisu

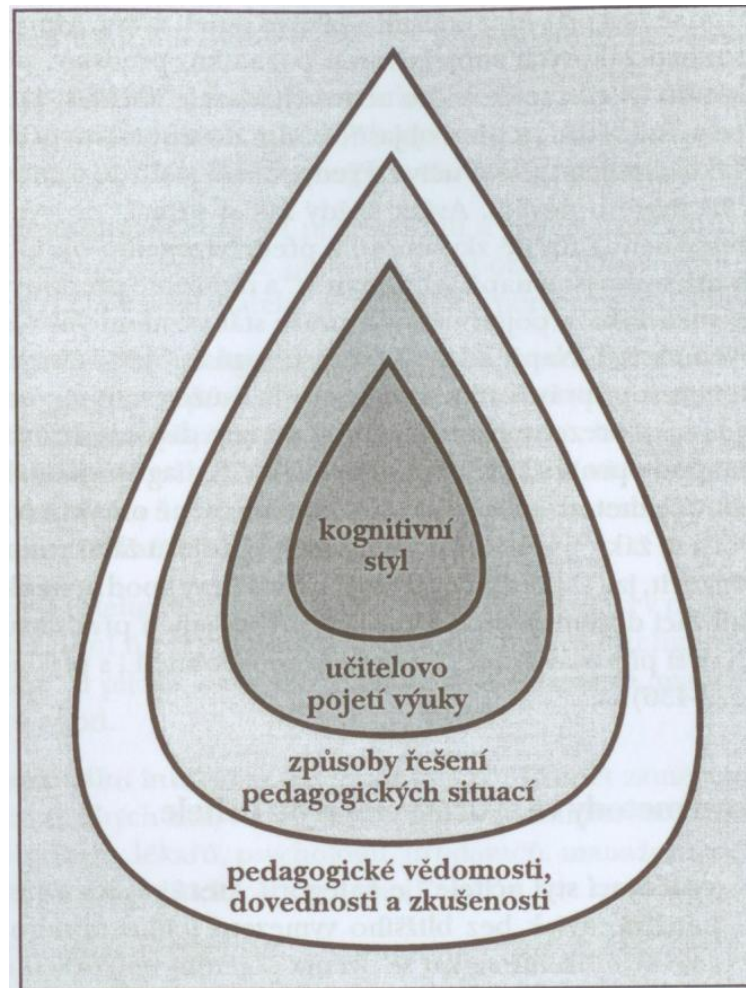

Graf 2: Časové rozložení fází výuky (v souboru 50 hodin)

Zdroj: Hübelová, Janík, & Najvar (2008)

Interakce a komunikace ve výuce

- Proces výuky a její výsledky jsou významně ovlivňovány sociálními vztahy mezi zúčastněnými – jejich interakcí.
- Každý učitel má svou představu o ideálním žákovi, o problémovém žákovi atd.
- Na základě rysu osobnosti učitele a učitelova pojetí výuky má každý učitel vytvořen svůj osobitý interakční styl.

Vrstvy učitelova vyučovacího stylu (Maňák & Švec, 2003, s. 38)

Nonverbální techniky řízení třídy

- Úprava zevnějšku a oděv
- Zrakový kontakt
- Mimika
- Pohyb po učebně
- Gestikulace
- Držení těla

Zdroj: Pasch et al. (2005), Janíková (2011, s. 21-30).

Autorita ve výchově

- Krize autority učitele a vzdělávacích institucí
- Závrať ze svobody a nárůst subjektivního narcismu (G. Lipovetsky)
- Je výchovná autorita legitimní?

„Pokud je autorita legitimním prvkem či podmínkou, stojíme před otázkou, jak a v čem ji nově založit. Pokud je autorita ve výchově nelegitimní, měli bychom se ptát, čím nahradíme výchovu.“ (Reboul in Strouhal, 2013, s. 94).

Kázeň ve škole

- Vědomé dodržování zadaných norem.
- Jednání, které umožňuje dosahovat individuálních i skupinových cílů.
- Sebekázeň vs. skupinová kázeň
- Důvody nekázně: upoutávání pozornosti, boj o moc, snaha pomstít se, usilování o soucit aj.
- Kázeň není výchovný cíl!
- **Problémům s kázní není možné se vyhnout.**

15 Rules of Great Teaching

by @TeachThought

bit.ly/15greatrules

1. Start small.

Take your time. Teaching is a marathon, not a sprint.

2. There is no one way.

Learning models vary according to the task and your students.

7. Teaching is always changing.

Technology, curriculum, assessment, value systems, etc. So stay up to date.

8. Be concise.

When explaining, less is more.

4. In learning, curiosity is everything.

If you can't make them curious, teach something else.

9. Know your pedagogy.

Confusing-complex, differentiation-personalized learning, difficulty-rigour: All terms you should know.

5. Experiment, experiment, experiment.

Teaching is a craft. Play with it. Keep on learning and stay relevant.

10. Help students ask great questions.

They need to see what a great question implies.

11. Be interesting.

Be unpredictable, challenge authority. Connect with your students.

12. It's not about you.

Don't be the center of attention. It's about your students.

13. Love your content.

Mastery of your content can make everything easier.

14. Be your students' biggest cheerleader.

Celebrate kids' work all the time!

15. Learning should disrupt.

Make beautiful things happen inside & outside the classroom.

@sylviaduckworth

Literatura k tématu

- Pasch, M. et al. (2005). *Od vzdělávacího programu k vyučovací hodině*. Praha: Portál. (s. 319-385)
- Strouhal, M. (2013). *Teorie výchovy*. Praha: Grada. (s. 92-105)
- Bendl, S. (2011). *Školní kázeň v teorii a praxi*. Praha: Triton.
- Janík, T., Lokajíčková, V., & Janko, T. (2012). Komponenty a charakteristiky zakládající kvalitu výuky: přehled výzkumných zjištění. *Orbis scholae*, 6(3), 27–55.
- Šalamounová, Z., Bradová, J., & Lojdová, K. (2014). Mocenské vztahy mezi začínajícími učiteli a jejich žáky. *Pedagogická orientace*, 24(3), 375–393.

Pro fajnšmekry:

- Janíková, M. (2011). *Interakce a komunikace učitelů tělesné výchovy*. Brno: Paido.